

Completed research/Voltoode navorsing

To cite this article: (1985) Completed research/Voltoode navorsing, , 1:1, 90-92, DOI: [10.1080/02564718508529746](https://doi.org/10.1080/02564718508529746)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/02564718508529746>

Published online: 06 Jul 2007.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 10

View related articles [↗](#)

Completed research / Voltooide navorsing

Ensor, J.R. 1984. *Literature, criticism and the social process: Marxist-structuralist literary theory and the critique of critical practice*. M.A., University of Natal.

The reading and explanation of literary texts is a cultural practice, in the wide spectrum of social practices, which contributes to the process of class struggle, to the development of socialist revolution or counter-revolution in South Africa. As the theoretical articulation of workers' political, economic and cultural struggle against capitalism, Marxist theory needs, in the present context, to develop its critique of bourgeois culture, of its practices and institutions. In launching a critique of bourgeois literary criticism, Marxist theory is required to break with and challenge fundamentally the basis on which this cultural practice rests. Central to bourgeois literary theory is the conceptual distinction between the human subject and the structure of social relations, and the permanent process of class struggle, social revolution and counter-revolution.

Marxist-structuralist literary theory must work from the theoretical basis of the *logical indeterminacy* of the relation of signifier and signified, at whatever level of linguistic complexity. On this basis it can assert the *logical arbitrariness* of bourgeois literary theory, while establishing its *dialectical and material necessity* as a product of class practice. Such a conceptual basis allows Marxist literary theory to construct the historical specificity of literary texts and the explanatory texts of literary theory, unhindered by residual empiricist or essentialist presuppositions of bourgeois criticism. By asserting that the text must necessarily be constructed in its entirety *as a theoretical construct*, the explanation of literary texts as appropriate to modes of cultural production, and modes of production and social relation, is facilitated. Such a conceptual basis allows for the working together of the practice of reading texts, and the practice of building the subjective conditions for socialist revolution in South Africa.

Ohlhoff, C.H.F. 1982. *Taalkundige insigte en literêre tekste*. D. Litt., Universiteit van Pretoria.

In hierdie proefskrif word daar nagegaan of die insigte van die taalwetenskap enige nut het vir die studie van literatuur. Van die vrae wat ter sprake kom, is: As die leser met kennis van 'n bepaalde aspek van die taalstruktuur na 'n literêre teks gaan, kan hierdie kennis met vrug gebruik word? Kan bepaalde intuïtiewe vermoedens oor die betekenis/funksie van 'n teksgedeelte met behulp van taalwetenskaplike kennis bevestig word? Daar bestaan 'n bepaalde literêr-teoretiese of literêr-kritiese probleem. Is dit moontlik om vanuit die taalwetenskap enige lig daarop te werp?

JLS/TLW 1 (1), Jan. 1985

In Hoofstuk 1 word uitsprake van kritici oor vier gedigte ondersoek met die oog op taalwetenskaplike terme wat hulle gehanteer het. Daar word onder andere gevind dat menings meermale stewiger gefundeer kan word en dat sienings genuanseerder gestel kan word as taalwetenskaplike insigte sistematies betrek word.

In Hoofstuk 2 word enkele sintaktiese begrippe, reëls, strukture, prosesse en hulle funksies betrek. Dit sluit in die begrippe funksionele plek, subkategorisering, aktief-passiefverhoudinge, sinsbyeenvoeging en tematisering. Daar word byvoorbeeld aangetoon dat daar 'n besliste kousale verband tussen sintaktiese patrone en lesers se interpretasies van/reaksies op literêre tekste bestaan.

Hoofstuk 3 handel oor enkele semantiese verskynsels (bv. meerduidigheid, hiponimie, kontradiksie en isotopie) en die nut wat kennis hiervan vir die letterkunde kan hê. Daar word gevind dat dit die leser onder meer in staat stel om die betekenisstruktuur van 'n literêre teks sistematies te ondersoek en te beskryf: om bewustelik betekenisverhoudinge na te speur en die keuses wat 'n skrywer gemaak het, op gefundeerde wyse te beskryf en te beoordeel. Verder kan dit lig werp op vrae soos waar die grens van 'n literêre teks en sy interpretasie lê en hoe 'n simbool herken word.

In Hoofstuk 4 gaan dit om die sistematiese verhoudinge tussen teks en konteks. Met behulp van onder meer Grice se gespreksreëls en die insigte van die taalhandelingssteorie word daar aangetoon dat kennis van die Pragmatiek onder andere lig kan werp op die literêre probleem van die tydruimtelike oriëntering taalhandelingssteorie word daar aangetoon dat kennis van die Pragmatiek onder andere lig kan werp op die literêre probleem van die tydruimtelike oriëntering van skrywer en leser en op die kwessie van hulle gedeelde kennis.

In die laaste hoofstuk word daar gevind dat die insigte van die Historiese Taalkunde en die Sosiolinguistiek belangrike lig kan werp op onderskeidelik taalvorme in ouer literêre tekste en die verskillende sosiale en situasionele faktore wat 'n invloed op die taalgebruik in literêre tekste kan hê.

Venter, L.S. 1983. *Ruimte as epiese kategorie*. D. Litt., Potchefstroomse Universiteit vir CHO.

In hierdie proefskrif ondersoek die skrywer uit die hoek van die narratologie die kategorie ruimte in die epiek. Hy toon aan dat die ouer opvatting van ruimte as agtergrond of 'setting' ontoereikend is en stel voor dat daar op grond van die narratologiese begrippe mimesis, diëgesis en diskoers respektiewelik van 'n storieruimte, 'n verhaalruimte en 'n vertellersruimte gepraat word. Die storie-ruimte definieer hy as die somtotaal van al die plekke waaroor in die epiese werk vertel word en die fisiese, sosiale en kulturele omstandighede wat hierdie plek of plekke kenmerk. Die verhaalruimte dui op die sisteem van ruimtelike relasies wat

agter die vertelde storieruimte tot stand gebring word en die besondere semantiese waardes wat dit dra (patrone van horisontalisme, vertikalisme, parallelisme, siklisiteit, ens.). Die vertellersruimte dui op die ruimtelike standpunt waaruit vertel word en raak dus die vraag na fokalisasie, perspektief en fokus.

In die tweede deel van die proefskrif analiseer Venter die verhaalruimte in Van Melle se *Bart Nel*. Hy toon aan hoe die topologiese verdeling bo-onder en naby-ver dwarsdeur die werk loop en die semantiese raamwerk vir die geestelike groei van die hooffiguur vorm. Teenoor *Bart Nel*, wat hy as 'n tradisionele werk beskou, stel hy Chris Barnard se *Mahala* en hy analiseer die diskursiewe ruimte in dié werk.